

det bethdelige Tab, Statens Finantser vilde have af den forrige Enkeltkasse —: det er umuligt ved Oprettelsen af en saadan Anstalt at see, om man ikke vil have meget store Tab deraf, altsaa gjøre vi det ikke; men man gjorde det ikke desto mindre, og jeg troer nu, at der, efter hvad vi hidtil have kunnet dømme om denne Anstalts pecuniaire Stilling, ikke er Grund til at angre det. Grunden, hvorfor jeg begjærede Ordet, var derimod for i det Hele taget at gjøre opmærksom paa, at den Maade, hvorpaa den ærede Taler betragter Staten, langtsfra er en saadan, at den kan regne paa almindelig Tilslutning, og slutte dette dog være Tilfældet, maa jeg lægge saa meget større Vægt paa at modsige det. — Det er vistnok sandt, at man kan regjere for meget, men der gives ogsaa en Anstuelse af Staten — og det er den, jeg synes, at den ærede Taler har ført Ordet for —, hvorefter man kommer til at regjere for lidt. Der har været en Tendents hos os til at regjere for meget, men det forekommer mig, at den Betragning af Staten, som den ærede Taler hylde, gjør Staten til et blot abstract Begreb og vil lede til, at der blev regjeret meget for lidt; til at indsee dette behøves ikke nogen Statskløgt. Er der en bestemt Anstuelse i Folket, saa troer jeg, at Regjeringen bør træde op derimod og modarbejde en saadan Tendents, forsaavidt den maa betragte den som uheldbringende og urigtig, og derimod understøtte den, forsaavidt den erkjender den for berettiget og begrundet. Der er nu i Folkets nederste Classer en almindelig Anstuelse tilstede om deres uheldige Stilling og en Tendents til at see denne Stilling forbedret. Jeg anseer det da for Regjeringens Pligt og vilde endogsaa ansee det Modsatte for en ligefrem Pligtsømmelse af den, at gjøre Alt, hvad den kan gjøre uden at bringe Offre, som thyge altfor haardt paa Staten, for at komme de mindre Bemidlede til Hjælp i enhver Bestræbelse, som maa kaldes retfærdig og billig. Har den almindelige Mand endnu ikke Følelsen af, at saadanne Anstalter ere til hans sande Gavn, vil denne Følelse dog lidt efter lidt udvikle sig, selv om man ikke gjør Andet, end hvad den ærede Taler syntes at antyde, at man slutte gjøre,

nemlig at overlade det til private Anstalter; men jeg tillader mig at troe, at det vilde være galt, naar det er sandt, hvad det ærede Medlem gjorde opmærksom paa, at der søer en overordentlig stor Usikkerhed over enhver Forudberetning. Thi af denne Grund vil et privat Interessentskab, som stifter et saadant Selskab for at tilbyde Menigmand en saadan Understøttelse for hans suurt erhvervede Sparepenge, meget let gaae til Grunde, og hvem er saa den Bedragne? Den, som allermindst kan taale at bedrages. Kan man altsaa ikke opstille sine Beregninger med en Sikkerhed, som ingen Eventualitet vil kunne gjøre til Skamme, og man af den Grund vilde lade Staten afholde sig fra at besatte sig med saadanne Anstalter, saa maatte man da navnlig fraraade Private at gjøre det, og langtsfra at opmuntre Menigmand til at betroe deres Penge til saadanne Anstalter, maatte man kraftig fraraade det og gjøre, hvad man kan, for at han ikke skal fristes. Den ærede Taler henviser blandt Andet til den Tarif, man lagde til Grund for Enkeltkassen, og som man i 1785 ansaae for rigtig, men jeg skal derved dog gjøre opmærksom paa de overordentlige store Omvæltninger, der fra 1785 indtil Midten af dette Aarhundrede ere indtrufne i Formueforholdene; jeg tænker herved nærmest paa Pengeomskrivningen i 1813, hvorved Enkeltkassen ogsaa led Tab, og som gjorde dens Forudberetninger gale. Paa den anden Side var der derhos fra Begyndelsen af det 19de Aarhundrede indtraadt en Forandrung i Livsvarighedens Probabilitet; jeg kunde paaapege Grunde derfor, ikke blot i den større Velstand, som i en Række af Aar har udviklet sig, og i de Bestræbelser, som fra Regjeringens Side ere gjorte med Hensyn til sanitaire Forhold og til Udbredelse af Ophværgningen, men ogsaa andre Grunde, saa at der, saavidt jeg tør tillade mig at have en Mening derom, ikke kan paavises noget Seculum, hvor Livsvarigheden i den Grad er bleven forandret som netop i Løbet af dette Aarhundrede. — Der er endnu en Betragning, jeg vil tillade mig at anstille i Anledning af den ærede Talers Bemærkninger. Dersom det ikke slutte være Regjeringens Overat grunde saadanne Anstalter, som kunne bidrage til en enkelt Classes Bedste, navnlig naar